

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Szekula Jenő*
Cím: *Aquincum veszedelme*

Forrás: *Pesti Hírlap*

Osztályozás	
Tárgy	<i>902.6</i>
Hely	
Idő	<i>"1921"</i>
Személy	

Bp. 1921. 7. 17

Aquincum veszedelme.

Negyvenkét év előtt ásták ki a földből. Csodás oszlopok, elfelejtett templomok, szobrok, vázák, sírok és kömlekek maradványait vetette ki a kapa a vadvirágos mezőn, — ahol akkor még szabad ökörsordák legeltek. Megmentették az ókori cirkuszt is, melynek körvonalai még ma is csodálatosan épek. Valamikor gögös római hivatalnok- és katona-feleségek ringatództak itt, a vörös-sárga drapériákkal borított fehér köveken, míg lenn a porondon elhalt a kiáltás az ajkán a halálra rómuló gladiátoroknak. Kiástak egy Mitra-templomot, néhány oltárt, egy falat, titokzatos görög felirattal, amelynek értelmét még a világ egyetlen tudósa sem tudta megfejteni. Pedig maga a nagy *Momsen* is törte rajta fejét. Egy évezredes és valamikor virágzó város került itt napvilágra, — Budapest őse, — ahol valamikor egy titokzatos és kihalt nép élt, az *araviszk*, — római iga alatt, — míg a katonai táborban a hatalmas második segédlégió uralkodott a barbár világ felett, melynek ereje megtörött azon a vonalon, melyet a Duna kanyarulata rajzolt ki hátnak.

De a romváros ma nagyon el van hanyagolva. A muzeuma kicsiny és kezdetleges, többnyire zárva is van, — s oly szegény, hogy ujabban még a katalógusát sem tudják kinyomtatni. A régi pedig már elfogyott. Nincs is meg benne mindaz a műemlék, amit Aquincumban vagy a szomszédos római östelepeken találtak, — pedig kár, mert itt hasonló muzeumot lehetett volna létesíteni, amelyen a herkulánumi. A romok szabadon ki vannak szolgáltatva az idők szeszélyének és a kirándulók romboló kedvének. Az visz el téglát, cserepeket, aki akar. A nevezetes épületmaradványokat ugyan favázak burkolják s így védve vannak, — de láthatatlanokká váltak a közönség előtt. Pedig ezek a legérdekesebbek. Jobb lett volna, ha primitív anyagból is, megcsinálják eme épületek rekonstrukcióját, — római vagy görög stílusban — esetleg átlátszó üvegfallal, — hogy látni is lehessen az alájuk elhelyezett szobákat és szentélyeket. De persze ehhez sok pénz kell. Mily kiábrándítólag hat az is, hogy az új gázgyárat a

romok szomszédságában építették fel, s ez azután teljesen megfosztotta ezt az ősvárost eredendő, kedves és vad szépségeitől.

Pedig kár. Mert nevezetes kirándulóhelyévé válhatott volna nemcsak Budapest népének, hanem az egész művelt világ turistáinak. Mert fürdőhelye is van, — a római fürdő, — ami szintén évezredes enilék. Ha valahol, úgy itt nyílt volna alkalom a

régi római termák érdekes rekonstrukciójára, a maguk eredeti beosztásával, játéktereivel és lapdázó arénájával. Ugy talán világnevezetesség lett volna. De most vidékies és szegényes, és legfeljebb a környék népét és a szerényebb igényű nyaralókat elégit ki.

A romvárost így is sokan látogatják, — különösen vasárnapokon, de inkább a tájék szépsége és a korezmák kedvéért, — a legtöbbször sejtelmük sincs, hogy a világtörténelem milyen nevezetes emlékei alatt járnak, arról természetesen még kevésbé, hogy III. Valentianust a föllázadt légiók itt kiáltották ki császárnak. Megkérdeztem a vicinális állomáson egy sváb parasztszönyt, hogy mit gondol, milyen régiek ezek a falak.

Ezt felelte:

— Nagyon öregek. Legalább is kétszáz évek!

Két apró iskolásfiú botorkált a kövek között, Az egyik felkiáltott:

— Ime! Trója romjai!

— Tévedsz, — felelte a nagyobbik. Ez a hely Romulusról és Remusról nevezetes.

Három katona tünődve állott meg egy régi kőurna alatt. Talán épen egy római legionárius csontja porlott el abban. Sehogy sem tudták kibetűzni a latin írást.

— Itt volna Árpád apánk sírja? — Kérde az egyik bizonytalanul.

— Ühüm. Meglehet, — feleli a másik.

Bizony nem ártana néhány magyarázó táblát

kiakasztani az együgyű nép oktatására.

És folytatni kellene az ásatásokat, ha már évtizedek előtt abbahagyták. Még sok értékes emlék lehet a földben. A romvárost pedig jobban kellene gondozni, hogy idő előtt el ne temesse a homok, — vissza ne nyelje a föld, amely már oly sokáig rejtgette a gyomrában.

Szekula Jenő.